

Ajuntament de Balsareny

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça de l'Ajuntament, 2
Alçada: 327

Coordenades:

Latitud: 41.86329
Longitud: 1.87691
UTM Est (X): 406789
UTM Nord (Y): 4635207

Classificació

Número de fitxa 08018 - 323
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVII-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari IPA 38281
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Administratiu
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Balsareny

Fitxes associades:

[Col·leccions de l'Ajuntament](#)

[Fons documental de l'Arxiu Municipal de Balsareny](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 11/11/2022 - 09:51

Descripció

Edifici que originàriament era el mas Serra, també denominat cal Sala, i que a la dècada de 1920 fou adquirit pel consistori i reconvertit en seu de l'Ajuntament. És un edifici parcialment entre mitgeres, de planta rectangular i amb un cos adossat al nord-est. Consta de planta baixa més dos pisos i una planta semisoterrània.

L'edifici ha conservat en bona part l'estructura de l'antic mas, amb una distribució regular en forma de tres crugies probablement des del segle XVIII. La façana principal, orientada a migdia vers la plaça, reflecteix aquesta estructura tripartida i s'ordena en base a tres eixos d'obertures, amb el portal al centre i un ampli balcó corregut a la primera planta. Totes les obertures són emmarcades amb llindes i brancals de pedra picada excepte les del segon pis, que són amb arcs de mig punt. La façana és rematada amb un acroteri de construcció moderna i de formes escalonades. El parament és fet de maçoneria, actualment a pedra vista. La façana posterior, arrebossada i pintada de color granat, presenta obertures més grans; algunes són obra de les últimes reformes per proporcionar més il·luminació a l'interior. A la façana de llevant trobem altres obertures emmarcades amb pedra picada, en aquest cas de distribució més irregular. Per aquesta banda s'aixeca el cos adossat que forma un pas aeri porxat. Antigament comunicava amb les dependències que hi havia entorn de l'era, que estava situada on ara hi ha l'edifici del Club d'Avis o centre cívic. Per sota del porxo hi havia un pas que s'ha conservat i que dona accés al carrer de la Riera.

A l'interior de l'edifici la planta baixa ha conservat les tres naus originàries, cobertes amb unes llargues voltes de pedra. Les dependències actuals s'adapten a aquesta distribució. En les oficines situades als laterals la volta no és tan visible com a la part central. Per accedir-hi s'han obert passos que abans no existien. La part del darrera, també coberta amb volta, deu ser fruit d'una ampliació posterior. S'hi conserva una cisterna. La planta semisoterrània consisteix en dues cambres que s'endinsen parcialment sota la roca, cobertes també amb volta de pedra, mentre que les dues plantes superiors presenten ja un aspecte modern, fruit ja de les últimes reformes. Al pis superior hi ha instal·lats els estudis de Ràdio Balsareny.

Observacions:

Altres denominacions: mas Serra de la Plaça, mas Serra, cal Sala

Inscripció a la llinda del portal: SIXXB 1761 SXXP

Informació facilitada per Ramon Carreté

Història

Antigament en aquest indret hi havia el mas Serra de la Plaça. Juntament amb el mas Martí o Martí del Lloc (actual casa Torrents) eren les dues cases que hi havia al costat de l'església. El mas Serra de la Plaça, però, és posterior. Està documentat a partir del segle XVIII. Entre els Serra de la Plaça i els Martí posseïen bona part de les terres al voltant de l'església on, a partir del segle XVII, es va formar el nucli urbà de Balsareny.

Potser ja existia d'abans, però el 1761 (segons la inscripció del portal) el mas va adquirir l'estructura actual, amb una distribució en tres crugies. En aquesta època s'havia produït un matrimoni entre la pubilla del mas Serra, Susanna, i Joan Sala, que era l'hereu d'una família d'apotecaris i terratinents. Susanna va morir el 1775. Els descendents primer van mantenir la fusió dels dos cognoms: Sala i Serra. A mitjans de segle XIX la casa encara es coneixia com a cal Serra, però a principis de segle XX ja va passar a denominar-se cal

Sala.

A finals del segle XIX el propietari era Tomàs Sala Claret, fill de Josep Sala Cantarell. Tomàs fou alcalde de Balsareny de l'any 1883 al 1887. Era farmacèutic i estava casat amb Carme Dachs Guixé. Després de la mort de Tomàs, la vídua Sala es va instal·lar a la casa annexa (cal Sant) que també era de la família. La farmàcia era als baixos de cal Sala i més endavant la va portar Antoni Rimbau Gallifa, que també va ser jutge de pau i alcalde el 1912. Després va tancar la farmàcia i se'n va anar a Barcelona, i aleshores els de cal Sala van portar la farmàcia ells.

La propietat de cal Sala fou heretada per la germana del difunt Tomàs Sala, Ramona Sala Claret. Després de diversos litigis s'arribà a una concòrdia familiar l'any 1901 i la propietat va recaure en Ramona i el seu fill Josep Dencàs Sala. Posteriorment el mas Sala va passar a la germana de la vídua Sala, Josefa Dachs Guixé. A mitjans dels anys 1920 Josefa Dachs i el seu marit Ramon Casanovas (el Ramonet de cal Sala) es van vendre el mas amb les seves dependències a l'Ajuntament de Balsareny, que hi va fer obres i hi va instal·lar la casa de la Vila. Anteriorment la casa del Comú era al davant, la que fa cantonada entre el carrer Vell i el carrer de la Creu. En el terreny annex a llevant de la masia, que havia estat l'era o el corral de cal Sala, s'hi van construir les Escoles Nacionals, inaugurades el 1927, sent alcalde Gregori Casaldàliga. És l'edifici on avui hi ha el Casal d'Avis o Centre Cívic. Part d'aquest terreny havia estat també el corral de cal Martí. Gràcies a aquesta venda Ramon Casanovas i Josefa Dachs es van poder fer un xalet a la carretera de Manresa, número 19. Mentre no van començar les obres de la casa de la Vila el jovent hi venia a aprendre a ballar sardanes (Soler, 1989: 51).

A principis de la dècada de 1980 es va fer una primera reforma interior de l'edifici, que va consistir bàsicament en l'adequació de la primera planta, incloent-hi la sala de plens. A mitjans de la dècada del 2000 es va fer una nova intervenció, que es va centrar en la planta baixa, on s'hi van habilitar nous espais administratius i també es va introduir l'ascensor.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p 15, 68, 82, 91.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 163, 164.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, p. 140.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 37.

SOLER CASTELLA, Francesc (1989-91). *Pàgines viscudes, volums I-III*. Cercle Cultural de Balsareny; Ajuntament de Balsareny, p. 51.

